

Zaznamovana z magijo jezika

Barbara Simoniti, profesorica slovenskega in angleškega jezika in doktorica literarnih znanosti, je pesnica, pisateljica in prevajalka. Doslej je izdala pesniški zbirki Zatišnost in Zlati dež, slednjo pri Založbi Mladinska knjiga, zbirko novel Razdalje, doktorsko disertacijo Nonsens ter vrsto prevodov. Za zbirko Premiki je prevedla Vzpon in propad svetovnih redov T. Knutsena in Temno celino M. Mazowerja.

Že nekaj let ustvarjate kot svobodna prevajalka in pisateljica. Zakaj ste se odločili ostati "na svobodi"?

Poklicno pot sem začela na Pedagoški fakulteti v Mariboru, kjer sem sedem let službovala kot asistentka za angleško književnost. Ko sem doktorirala, je naneslo, da so mi zaradi birokratskih zapletov odpovedali službo. Pristala sem na Zavodu za zaposlovanje in si vzela čas za premislek. Na fakulteti sem na lastni koži doživela toliko zakulisnih umazanij, da se tja nisem želela več vrniti. Začela sem pisati prozo, poezijo sem že imela v predalu. Pisala sem pravzaprav že od zgodnjih otroških let, le da me je ta pisateljski izbruh dokončno prepričal, da je to tisto, kar sem si od nekdaj želela početi. Vsakdanji kruh sem si začela služiti s prevajanjem, ob tem pa mi je ostajalo dovolj časa za pisanje. Najbrž tudi zato, ker sem človek z visoko delovno disciplino. Pripeti pa se, da je prevajalskega dela vedno več in svobode vedno manj. Najbrž bo treba tehtnico spet prevesiti na drugo stran, saj je pisateljski "muznik" nadvse občutljivo bitje, ki se ne pusti preprostiti.

Kaj po vašem mnenju loči srednje dobrega prevajalca od odličnega prevajalca?

Ne zadostuje, da je prevajalec večšč tujega jezika, tudi v materinščini mora biti odlično podkovan. Drugi pogoj za dobrega prevajalca je čim širša splošna razgledanost, kar pa ne pomeni, da se lahko lotiš besedila z vsakega področja. Resen prevajalec si lahko le, če se specializiraš. Sama prevajam strokovna besedila s področja družboslovja, mednarodnih odnosov. Področje poznam do te mere, da vem, česa ne vem in kje to poiskati. Poiščem v knjigah, povprašam strokovnjake, prijatelje, pri trenju prevajalskih orehov pa pomaga tudi urednik.

Kakšen je bil prevajalski spopad z zalogajema, kot sta Vzpon in propad svetovnih redov in Temna celina?

Prednost prevajalca, ki dobi v roke knjigo, kot sta deli Knutsena ali Mazowerja, je, da so angleški avtorji jezikovno odlični. Ta izjemna kultura jezika in izražanja je nekomu, ki mu je jezik v veselje, velik izziv. Žal ugotavljam, da se Slovenci s svojo jezikovno kulturo ne moremo pohvaliti. Smo vse preveč malomarni in se ne zavedamo, da je znanje jezika stvar osebne odgovornosti vsakega posameznika. Pri prevajanju moraš biti jezikovno ustvarjalen, moraš si upati, iskati nove izrazne možnosti, ustvarjati slovensko terminologijo. Med prevajanjem Temne celine se je to jasno pokazalo, saj knjiga obravnava evropsko zgodovino 20. stoletja. Jezikovni razvoj vselej odseva zgodovinske dogodke. Vsak politični sistem prinaša svoj jezik. Gre seveda za slogovno obarvane besede s posebnimi pomeni, ki jih ni mogoče preprosto

prenesti v druga sobesedila, ne da bi jih slogovno zaznamovali. Ves čas je torej treba iskati nove jezikovne in izrazne rešitve. Prevajalec si mora tudi nenehno prizadevati, da ohrani avtorjev izvorni slog. Zame je bila poseben izziv knjiga Evana Luarda Človek, država in vojna, ki je pred kratkim izšla na FDV, saj gre za odlomke iz besedil s področja mednarodnih odnosov. V vsakem besedilu se je bilo treba prilagoditi novemu avtorju, novemu sobesedilu.

O vaši zbirki novel Razdalje je bilo velikokrat rečeno, da gre za izrazito žensko pisavo. Sprejemate delitev na moško in žensko literaturo?

To je vprašanje, s katerim se mora spopasti vsaka pisateljica. Po eni strani so tovrstne delitve nesmiselne, saj tudi znanosti ne delimo na moško in žensko. Res pa je tudi, da se s poenotenjem izgubi vrsta posebnosti, ki jo ženska literatura gotovo ima. Po mojem mnenju je osnovni vzgib za pisanje literature vselej pripovedovanje zgodb. Ženske smo le drugačne pripovedovalke zgodb oziroma pripovedovalke drugačnih zgodb. Ne moremo se izogniti dejstvu, da je 20. stoletje prineslo spremembo revolucionarnih razsežnosti - ženske so se uveljavile kot moškimi enakovredne. To je že samo po sebi velika zgodba.

Pa še nekaj besed o vašem sodelovanju z Založbo Mladinska knjiga.

Z Mladinsko knjigo sem prvič sodelovala pri pripravi Slovenskega splošnega leksikona. Napisala sem 370 gesel s področja angleške književnosti. Sledil je roman Saše Vuge Opomin k čuječnosti, za katerega sem napisala spremni esej. Takrat sva se spoznala z urednikom Aleksandom Zornom, ki je kasneje uredil mojo pesniško zbirko Zlati dež. Sodelovanje se nadaljuje s prevajanjem za zbirko Premiki, za katero sem prevedla Vzpon in propad svetovnih redov in Temno celino. Z Mladinsko knjigo rada sodelujem, želim pa si, da si ne bi prizadevala biti le dobro podjetje v smislu tržne uspešnosti, temveč tudi založniška hiša, ki se zaveda pomena izvirnega slovenskega leposlovja in svojega vpliva na oblikovanje prevajalske kulture. Žal založbe včasih še vedno mislijo, da lahko stvari tečejo na etični pogon, avtorji in prevajalci pa vendarle potrebujemo tudi vsakdanji kruh. Poznate vodovodarja, ki vam računa le dva tisoč tolarjev na uro, kolikor približno znaša honorar za prevod strani knjige, ki nikakor ni končan v eni uri?

Darja Divjak